

**ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ
ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ**

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Kontrola

Pokusnická činnost

Posuzování použitelnosti vstupů

Udělování výjimek na osiva

Databáze bioosiv

Úvod

V současné době lze v České republice pozorovat nejen stoupající poptávku po biopotravinách, ale i zájem veřejnosti o roli ekologického zemědělství při údržbě krajiny. Toto je příčinou rozmachu ekologického zemědělství, a to především na úrovni zemědělské prvovýroby. Počet zemědělců hospodařících podle pravidel ekologické produkce již přesáhl 4000 a plocha zemědělské půdy obhospodařované v tomto režimu činí více než jedenáct procent celkové výměry zemědělské půdy.

Co je to vlastně ekologické zemědělství ?

Ekologickou zemědělskou produkci lze definovat jako celkový systém řízení ekologického podniku a získávání bioproduktů, jenž spojuje osvědčené environmentální postupy, vysokou úroveň biologické rozmanitosti, ochranu přírodních zdrojů, uplatňování přísných norem pro dobré životní podmínky zvířat a způsob produkce v souladu s požadavky určitých spotřebitelů, kteří dávají přednost produktům získaným za použití přírodních látek a procesů.

Ekologické zemědělství tak rovněž přispívá k ochraně životního prostředí a k rozvoji venkova. Hospodaření v režimu ekologické produkce je spojeno s dodržováním řady pravidel, vycházejících z výše uvedené definice.

V ekologickém zemědělství je například zakázáno používání:

- GMO,
- minerálních dusíkatých hnojiv,
- přípravků na ochranu rostlin neschválených pro použití v ekologické produkci,
- syntetických aminokyselin ve výživě zvířat.

V oblasti léčení zvířat:

- preventivní používání chemicky syntetizovaných alopatických veterinárních léčiv,
- antibiotik,
- kokcidostatik jakož i používání hormonální léčby s cílem řízení reprodukce.

V oblasti welfare zvířat jde o dodržování:

- podmínek ustájení,
- přístupu zvířat na otevřená prostranství,
- minimální velikosti výběhů a ustajovacích prostor.

Při výrobě a zpracování bioproduktů je upřednostňováno používání biologických, fyzikálních a mechanických postupů.

Činnosti ÚKZÚZ v oblasti EZ

Kontrolní činnost

Důležitým předpokladem, který značně přispívá k dobrému obrazu ekologického zemědělství jako celku, je fungující, nezávislý a transparentní kontrolní systém. Ministerstvo zemědělství pověřilo ÚKZÚZ od 1. ledna 2010 **prováděním úředních kontrol v oblasti ekologické prvovýroby** v návaznosti na požadavky evropské legislativy pro oblast ekologického zemědělství.

ÚKZÚZ rovněž od 1. ledna 2010 převzal od privátních kontrolních organizací **provádění delegovaných kontrol v oblasti ekologického zemědělství** pro potřeby Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Ekologické zemědělství je jedním z dotačních titulů, obsažených v nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření. Privátní kontrolní subjekty (KEZ o.p.s.; ABCert AG; Biokont, s.r.o.; Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.) i nadále zajišťují kontrolní činnosti spojené s vydáváním osvědčení o původu bioproduktu.

Úřední kontrola ekologického zemědělství je zajišťována inspektory ÚKZÚZ podle jejich regionální příslušnosti. Podniky ke kontrole jsou z důvodu smysluplného cílení kontrol vybírány v několika kolech rizikové analýzy v průběhu roku. **Rizikovými faktory použitými pro výběr podniku ke kontrole** jsou například **chov zvířat bez zimního ustájení** (vyšší riziko porušení požadavků na welfare zvířat), hospodaření na orné půdě, v sadech a vinicích (vyšší riziko použití pesticidů nepovolených v ekologickém zemědělství) nebo **souběžné hospodaření zemědělského podniku na ekologických i konvenčních pozemcích** (vyšší riziko záměny bioproduktů za konvenční produkty). Vlastní kontrola sestává z kontroly dokumentace a především fyzické kontroly podniku přímo v terénu. Předmětem inspekce je **kontrola rostlinné produkce** (stav obhospodařovaných pozemků, skladovacích zařízení, používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin), živočišné produkce (welfare zvířat, ustajovací prostory, krmiva) a **kontrola správnosti označování bioproduktů**.

Každoročně inspektori ÚKZÚZ provedou okolo 250 úředních kontrol ekologického zemědělství.

Součástí kontroly může být i odběr vzorků za účelem případného odhalení porušování pravidel ekologické produkce. **Odebrané vzorky krmiv, půdy, rostlin a bioprodukce jsou analyzovány na přítomnost GMO a reziduí účinných látek na ochranu rostlin nepovolených v ekologické produkci.**

Každoročně je odebíráno přibližně 50 až 80 vzorků z ekologického zemědělství.

Pokusnická činnost

ÚKZÚZ v roce 2014 založil v rámci ekologického zemědělství na vybraných zkušebních stanicích dlouhodobý stacionární pokus. Cílem pokusu je zhodnocení dlouhodobého vlivu různých způsobů a intenzity hnojení v systému EZ na výkonnost a zdravotní stav plodin, jakost produktů, půdní vlastnosti, výskyt škodlivých činitelů a bilanci živin.

Posuzování použitelnosti vstupů pro ekologické zemědělství

ÚKZÚZ v rámci vedení registrů hnojiv a přípravků na ochranu rostlin rovněž posuzuje použitelnost jednotlivých hnojiv a přípravků na ochranu rostlin v EZ z pohledu ekologické legislativy.

Další činnosti ÚKZÚZ v oblasti ekologického zemědělství

Vedení databáze osiv a sadbových brambor získaných ekologickým způsobem produkce. Tuto databázi v rámci ÚKZÚZ vede Odbor osiv a sadby (OOS).

Tento odbor je od 1. ledna 2010 rovněž odpovědný za vydávání **výjimek na použití osiva a sadby** v ekologickém zemědělství.

Foto: Markéta Doubravská

Kontakty:

ÚKZÚZ: Oddělení ekologického zemědělství

Hroznová 2, 656 06 Brno

tel.: 543 548 386

e-mail: martin.prudil@ukzuz.cz

SZV: tel.: 543 548 330

fax: 543 548 330

www.ukzuz.cz